

BERLIN!

NR. 4/2012 - ÅRGANG 2

EJENDOMME ● INVESTERING ● STORBYLIV

Renovering
påbegyndt 2010

Færdigrenoveret 2012

Successful renovering

- det gælder om
at se potentialet

Investorer **søger ly på** Berlins ejendomsmarked

For nylig købte Den Norske Statsfond sammen med forsikringselskabet AXA indkøbscenteret Kranzler-Eck, der er placeret i den centrale ende af Kurfürstendamm midt i Berlin. I handlen indgik også købet af en berømt kontorejendom i Frankfurt. Det samlede beløb, som nordmændene foreløbig har lagt på det tyske ejendomsmarked lyder dermed på 784 mio. euro (5.850 mio. kr.).

Den norske olie- og gaspengekasse er gigantisk (504 mia. euro), og deres interesse for det tyske ejendomsmarked viser med al tydelighed, at det tyske ejendomsmarked oplever en stor efterspørgsel for øjeblikket. Årsagen skyldes i høj grad finanskrisen, som medfører, at investorerne leder efter sikre steder at placere deres midler, og her betragtes det tyske ejendomsmarked som en sikker havn. Tysklands konservative indstilling til økonomi i opgangstider betyder, at markedet er attraktivt for investorerne, når konjunkturerne er svage – som vi har set det de seneste år. Efterspørgslen er stor efter erhvervsjendomme, men allerhelst vil investorerne placere deres midler på boligejendomsmarkedet. Og udbuddet af attraktive ejendomme kan slet ikke følge med efterspørgslen.

Der bygges ikke særlig meget nyt i Tyskland – en tendens vi også ser i Berlin. Indbyggertallet stiger langt mere end antallet af nye boliger, der bygges. EgnsinVEST Ejendomme Tyskland A/S har af samme grund udvidet antallet af lejemaal ved at bygge nye taglejligheder, hvor det er muligt, og hvor efterspørgslen efter attraktive boliger er særlig høj. Samtidig sørger selskabet for at øge attraktionsværdien i de eksisterende lejligheder gennem generelle forbedringer. Begge dele bliver beskrevet nærmere i dette nummer af BERLIN. For EgnsinVEST Ejendomme Tyskland A/S er udviklingen i udbuds- og efterspørgselsituationen naturligvis positiv, og selskabet arbejder aktivt for at drage nytte heraf.

Thorkild Steen Sørensen
direktør

INDHOLD

- 2 Lederen
- 3 Renovering gør en forskel
- 6 Shopping i Berlin
- 10 Driften i selskabet
- 12 Bøger om Berlin

BERLIN

UDGIVELSE

EgnsinVEST Ejendomme Tyskland A/S
Vitus Berings Plads 5
8700 Horsens

REDAKTION

Thorkild Steen Sørensen (ansv.)
Ulla Sørensen

LAYOUT/PRODUKTION/FOTO

Charlotte Baagø

SKRIBENTER

Lars Blaabjerg Christensen
Lise-Lotte Koed Nielsen
Charlotte Baagø

TRYK

Zeuner Grafisk, Odder
BERLIN er svanemærket.
Eftertryk kun tilladt efter aftale
med EgnsinVEST.

541 Tryksag 606

Forsidefoto: Bornholmer Straße, Berlin.

Ejendomme FØR OG EFTER

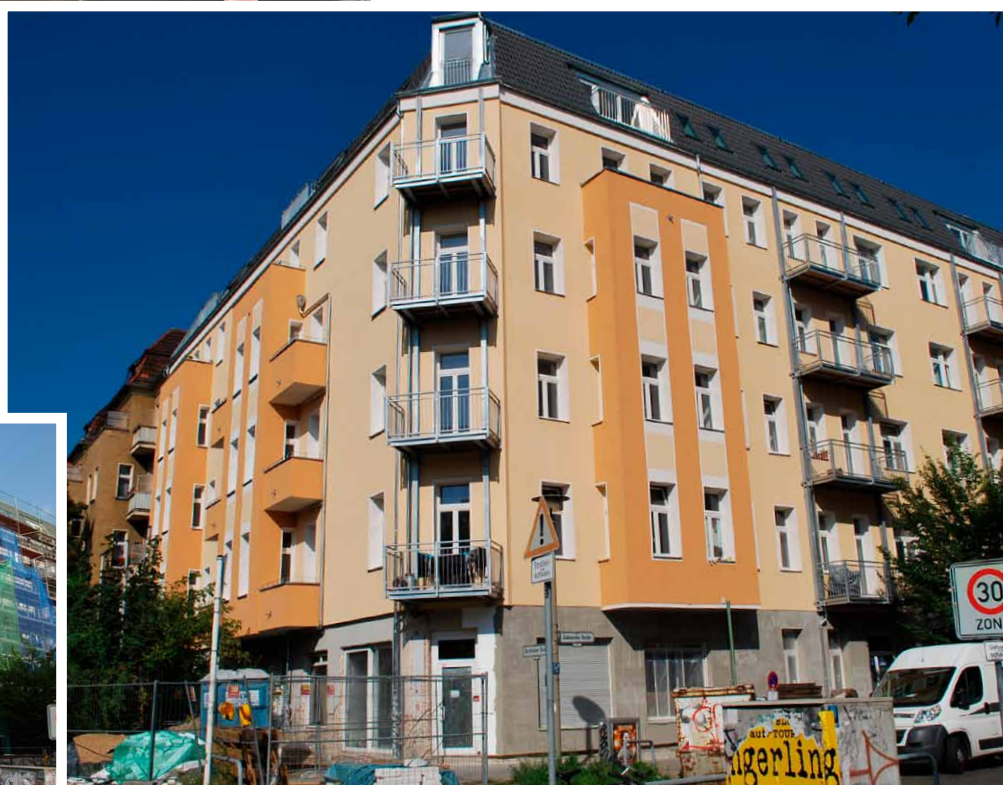
renovering

To omfattende renoveringsprojekter er netop afsluttet, og tre andre er i gang. Det er store forbedringer, der er tale om, hvilket fotoene tydeligt dokumenterer.

Af Ulla Sørensen

Ejendommen på Bornholmer Straße, her vist før og efter renovering, er et tydeligt eksempel på et velgennemført renoveringsprojekt betyder for en ejendom.

To store renoveringsprojekter er netop afsluttet og nye er i mellemtiden gået i gang. Særligt i to ejendomme i Prenzlauer Berg har EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S valgt at vægte renoveringerne højt, hvilket hænger sammen med, at bydelen er blandt Berlins mest attraktive og populære steder at bo, så der er god økonomi i investeringen. Projekterne har i øvrigt været helt i tråd med selskabets strategi.

En udnyttet tagetage forvandles til topmoderne og attraktive lejligheder med udsigt over byen

To af ejendommene i det populære distrikt har fået en gennemgribende renovering, der samtidig inkluderer, at der er etableret taglejligheder i ejendommene. Planlægningen og forberedelserne herunder indhentning af tilladelser gik i gang i juni 2010, og håndværkerne startede op i maj/juni 2011. I dette efterår er de to ejendomme så blevet færdige – stilladserne er pillet ned, håndværkerne har forladt ejendommene og lejere er ved at flytte ind igen.

Billederne før og efter fortæller tydeligt, hvilken udvikling ejendommene har gennemgået. Kort sagt er det nogle helt andre boliger, EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S i dag kan tilbyde indbyggerne i Berlin end før renoveringen. De rå loftsrum er forvandlet til eksklusive boliger og installationerne – de usynlige, men absolut nødvendige rør og ledninger – er skiftet, ligesom der er foretaget gennemgribende forbedringer både på fælles-

arealerne og i lejlighederne. I forhold til tidligere vil lejerne opleve en markant forbedring af kvaliteten generelt i deres bolig. Særligt ejendommens indeklima er forbedret væsentligt. Fremover vil lejerne ikke opleve fugtige lejligheder, som er svære at varme op om vinteren. Den øgede komfort skyldes, at ejendommene er blevet isoleret, men også de nyinstallerede minikraftvarmeværker bidrager til at skabe et behageligt indeklima. Installationerne kører på naturgas og producerer varme. Som et restprodukt producerer minikraftvarmeværkerne også strøm, der sælges billigt til beboerne i ejendommene, mens overskuddet sælges tilbage til elnettet.

SÆLGER STÅR FOR AT SKABE FLERE TAGLEJLIGHEDER

De to ejendomme en i Prenzlauer Berg og en i Friedrichshain, som blev købt i slutningen af 2010, men overtaget af EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S for knap et år siden, har netop

*Store vinduespartier
giver et smukt
lysindfald i
lejligheden.*

for. Selskabet er gået igang med at undersøge mulighederne for at bygge fem til seks nye lejligheder i ejendommen ved at udnytte tagetagen og på den måde imødekomme efterspørgslen.

Endnu mere centralt blot i en helt anden bydel nemlig Steglitz/Zehlendorf i det gamle Vestberlin har vi endnu en ejendom, som er i gang med en renovering – dog i mindre omfang. Ejendommen ligger 100 m fra den meget populære forretningsgade Schloßstraße, som også bliver omtalt i artiklen om Berlins shoppingsteder. Renoveringsprojektet har til formål at forbedre ejendommens isolering i de allerede etablerede taglejligheder, så disse opgraderes til dagens energistandard. Desuden renoveres facaden, der etableres altaner og installationer til el, vand og varme udskiftes.

De tre igangsatte projekter forventes at blive færdige i løbet af 2013 og 2014. Det betyder, at selskabet til den tid sammenlignet med i dag vil råde over 20 til 25 helt nye super moderne ekstra lejemål, der ligger i toppen af Berlin både i bogstavelig forstand såvel som i overført betydning. ■

*Hjørnelejligheden
er i forskudt i
halvanden plan.*

Nye altaner i baggården

sat gang i planlægningsfasen af deres renoveringsprojekter. I de to ejendomme skal der etableres taglejligheder, så antallet af lejemål også her kan øges. Disse projekter vil kræve færre ressourcer af selskabet end renoveringsprojekter normalt gør, da de skal foretages af den tidligere ejer af ejendommene. Dette blev aftalt, da EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S købte ejendommene. I skrivende stund venter projekterne på byggetilladelsen, hvorefter håndværkerne kan gå i gang.

EJENDOM MED VENTELISTE

Chausseestraße ligger i Mitte godt en kilometer fra Hauptbahnhof og halvanden kilometer fra Unter den Linden. Ejendommen, som selskabet ejer på Chausseestraße, er derfor ikke overraskende meget eftertragtet – både på grund af den fantastiske beliggenhed, men også fordi ejendommen har nogle særlige og meget smukke detaljer. Det ser man, straks man træder inden-

Det nye butikscenter
"Boulevard Berlin"
er åbnet i år.

SHOPPING SHOPPING BERLIN

Af Ulla Sørensen

En markant befolkningstilvækst, en målrettet indsats på at udvikle byen og ikke mindst et boom i antallet af turister har givet den afledte effekt, at også antallet af detailforretninger vokser i Berlin. For uanset om det er danskere, amerikanere, japanere eller tyskerne selv, der tiltrækkes af den nye europæiske metropol, så hører shopping med på programmet.

Berlin er blevet et populært og attraktivt sted at slå sig ned. Om det er byens nyvundne status som Tysklands hovedstad og de mange istandsættelser og store udviklingsprojekter både i boligområderne og i byens centrale dele, en kombination af begge dele eller noget helt tredje, der ligger til grund, er faktisk, at Berlin de seneste 10 år har budt i titusindvis af nye indbyggere velkommen. I dag bor der godt 3,5 mio. indbyggere i Berlin – mere end 125.000 flere end for blot 10 år siden.

TURISMEN I BERLIN

Antal gæster pr. år

2002:	4.789.000
2006:	7.077.000
2010:	9.051.000
2011:	9.866.000

Kilde: Amt für Statistik Berlin Brandenburg

Turister kommer også i hobetal til Berlin. Som det fremgår af tabellen er antallet af overnattende gæster mere end fordoblet på 10 år. Blandt de flittigst besøgende finder man danskerne. Hotels.com har for nylig udarbejdet en opgørelse over danskernes darling blandt storbyferier. Her kommer Berlin ind på en første plads foran både London, Paris og New York.

SHOPPING FOR ENHVER

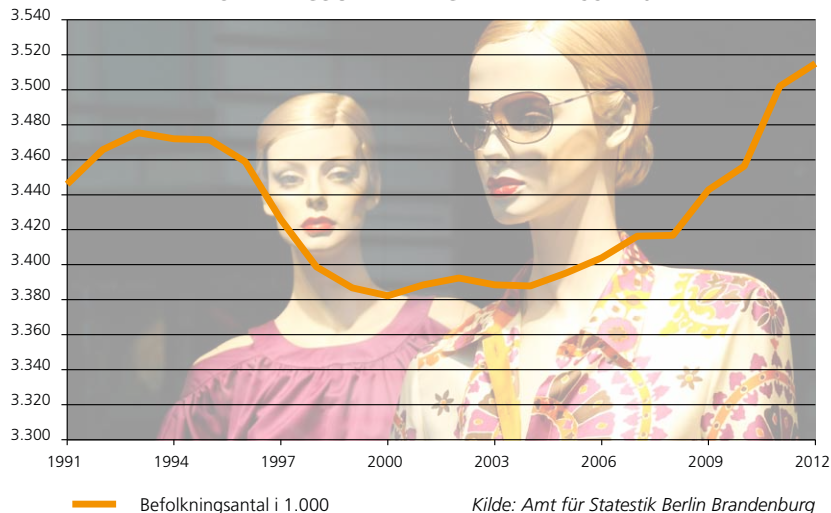
At flere berlinere skal have fyldt køle-, klædeskabet og garagen op har skabt et solidt fundament for en positiv udvikling på detailmarkedet. Pungen med husholdningspengene er ganske enkelt blevet tungere i takt med tilflytningen. Derudover supplerer de godt 9,8 mio. gæster om året godt til udviklingen, og der er virkeligt noget at komme efter. Uanset om der skal shoppes hos de eksklusive mærkevarerforretninger – om gæsterne foretrækker at slentre på en gågade, de store boulevarder eller i de små smalle gader – om de vil bevæge sig mellem herlighederne udenfor eller beskyttet mod vind og vejr indenfor i et center – Berlin har det hele.

KU'DAMM OG TAUENZHENSTRASSE

En tysk ejendomsmæglerkæde, der har specialiseret sig i ejendomme på storbyers forretningsgader, har udarbejdet en rapport, som gennemgår udviklingen i seks af Berlins meste kendte områder. Her fremgår det, at Tauenzienstraße er den absolut dyreste og mest attraktive butiksgade i Berlin. Butiksejere, der ønsker at sælge deres varer her må slippe op mod 300 euro pr. m² i husleje om måneden.

Flytter butiksejeren sin forretning rundt om hjørnet og i stedet placerer sig op ad Kurfürstendamm er prisen mere spiselig med en husleje til "kun" op til 130 euro pr. m² om måneden.

BEFOLKNINGSUDVIKLING I BERLIN 1991-2012

Kilde: Amt für Statistik Berlin Brandenburg

*Hvorfor ikke henlægge årets
julegaveindkøb til Berlin og forene det
praktiske med det behagelige?*

Det er der tilsyneladende mange, som benytter sig af. I hvert fald viser tallene, at der for øjeblikke i hele Tyskland ikke findes nogen steder, hvor der åbnes flere nye forretninger end netop på Kurfürstendamm. I løbet af 2012 har Dolce & Gabbana, Urban Outfitters, Giorgio Armani, Apple, Aubade og mange flere både internationale og nationale tyske mærker og kædeforretninger åbnet en ny forretning her.

GÅGADEN OG SCHLOSSSTRASSE

I Charlottenburg, hvor de to tidligere nævnte gader ligger, finder man også Berlins eneste gågade – Wilmersdorfer Straße. Gaden løber mellem Bismarckstraße og Kurfürstendamm – eller det vil sige, man skal fra Kurfürstendamm lige bevæge sig lidt op ad sidegaden Lewishamstraße, før man støder på Wilmersdorfer Straße. Det er ikke hele gaden, der er gågade. Kun knap halvdelen er lukket af for trafik. Hvis shoppeturen skal krydres med et besøg her, kan det anbefales, at gå turen fra Kurfürstendamm op ad Wilmersdorfer Straße og hvis kræfterne skal spares på tilbageturen evt. tage U-bahnen tilbage til Kurfürstendamm. I den ende der ikke er gågade, kan man nyde de mange smukke ejendomme, som ligger her. Gågaden hører til blandt de billigste af de fem til seks mest attraktive butiksområder i Berlin med lejepriser på op til 95 euro pr. m².

For nu at gøre den vestlige del af Berlin færdig bevæger vi os til Steglitz, hvor butikshovedgaden hedder Schloßstraße. Her er såvel de dyre mærkevarebutikker som de kendte kædeforretninger. Det er også her, man skal tage hen, hvis vejret er dårligt, eftersom gaden byder på ikke mindre end fire butikscentre, hvor Visa-kortet kan blive luftet uden, at man skal kæmpe med paraplyer og duggede briller. Det nyeste center, Boulevard Berlin, åbnede tidligere i år – 76.000 m² delt ud på 160 butikker, caféer og restauranter. Centret er bygget rundt om stormagasinet, Karstadt, som derved er blevet integreret i Boulevard Berlin. Man kunne naturligvis forvente, at de mange nyudbudte kvadratmeter butiksareal ville presse lejeprisen på Steglitz' berømte forretningsboulevard ned. Det er dog ikke sket. De dyreste månedlige huslejepriser ligger fortsat på 100 euro pr. m².

GADEN MED DEN SPECIELLE HISTORIE

Hvad Sloßstraße og Kurfürstendamm er i vest er Friedrichsstraße i øst. Gaden støder på Chausseestraße i nord og krydser Unter

den Linden og Checkpoint Charlie inden den slutter ved Mehringer Platz i syd. De mest fashionable mærkevarebutikker, finder man ikke overraskende tæt på Unter den Linden.

Under Friedrichsstraße løber U-bahn 6, hvilket den har gjort siden 1920'erne og også gjorde i årene fra 1961-1989. Men eftersom gaden under den kolde krig var i den mærkværdige situation, at være delt mellem Øst- og Vestberlin betød det i praksis, at man i disse år kunne rejse fra Vestberlin og under Friedrichsstraße med U-bahn igennem Østberlin til den anden ende af gaden, hvor du så igen var i Vestberlin. Undervejs kørte man under bevogtning forbi strækningens oprindelige stationer, såkaldte spøgelsesstationer, hvor toget blot ikke stoppede. Friedrichsstraße Station fungerede dog som transitstation, og det fortsatte den med til trods for, at den lå i Østberlin. Her kunne man som Vestberliner skifte mellem S-toget og U-bahn 6, men ikke forlade stationen uden retmæssig dokumentation.

Efter murens fald var netop udviklingen af Friedrichsstraße et af byens hovedprojekter, og berømte arkitekter som Jean Nouvel og Philip Johnson har været involveret i at gøre den til en af byens mest attraktive forretningsgader. At projektet er lykkedes kan man aflæse i kvadratmeterpriserne, som sniger sig helt op på 130 euro pr. m².

GFK PUCHASING POWER (EUR)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
55.755	56.155	56.048	57.557	57.997	57.928	61.306	63.055

Kilde: Jones Lang LaSalle

GFK RETAIL PUCHASING POWER (EUR)

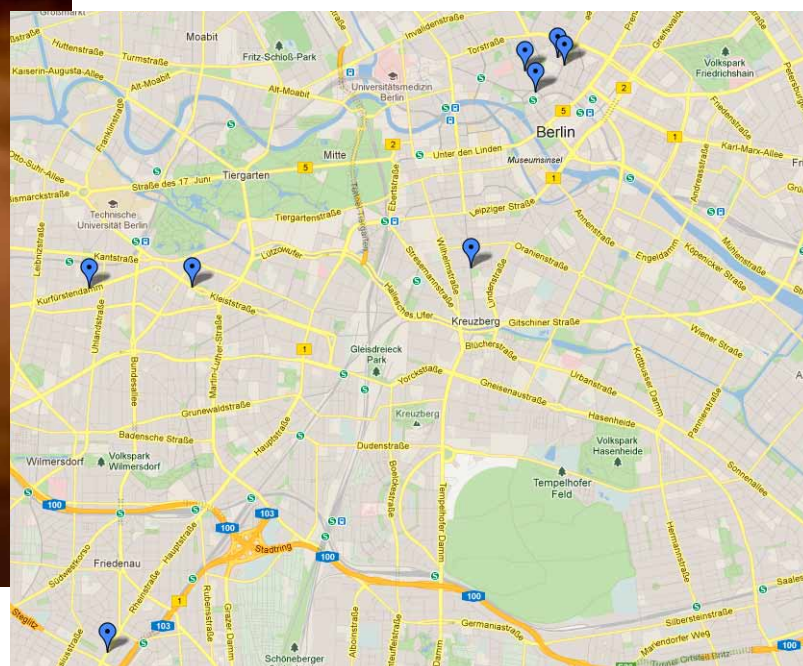
2007	2008	2009	2010	2011
18.020	17.704	17.862	17.728	19.126

Som det fremgår af tallene i tabellerne, er købekraften i Berlin vokset gennem de seneste år.

Berlin er fyldt med gode shoppingmuligheder. Her vises beliggenheden på dem, som er nævnt i artiklen.

INTERNATIONAL DESIGN I KREATIV INDPAKNING

Kreative forretningskoncepter, der går deres egne veje og et stort antal kunstatelierer finder man i området omkring Hackescher Markt. Det er her, man som gæst i Berlin kan gå på opdagelse i de små gader og hyggelige baggårde. Butikkernes udvalg adskiller sig fra mainstreambutikkerne på de store forretningsgader. I Sophienstraße, Mulackstraße, Alte Schönhauser Allee med flere sættes der på at tilbyde det unikke, som man ikke kan få andre steder. Det har givet plads til mindre kendte internationale designere, der henvender sig til en smallere målgruppe. At både gaderne og målgrupperne er smalle afspejles dog ikke ved en tilsvarende lavere husleje. Butiksejerne må slippe op til 120 euro pr. m² på de dyreste adresser.

JULEINDKØB I BERLIN

Hermed nåede vi godt rundt i Berlins mange forretningsgader små som store helt uden at få kolde næser og ømme fødder. Sidstnævnte er der ellers fare for særligt i den tid vi nu går ind i. Men hvorfor ikke mildne det ved at kombinere juleindkøbene med en god oplevelse og for eksempel flytte nogle af dem til Berlin. Byens forretninger kan opfylde ønsker fra selv den mest kræsne og krævende ønskeseddel, og samtidig nyder man stemningen, de mange seværdigheder og smukke ejendomme, mens man bevæger sig rundt i de mange forretningsgader. ■

Tilmeld dig nyhedsservice

...og modtag nyheder om EgnsINVEST Ejendomme Tyskland A/S

Fire gange om året får du en uddybende information om forskellige emner, der vedrører selskabets udvikling.

Du får et indblik i de udfordringer eller særlige forhold, der er gældende for ejendommene, og hvordan selskabet håndterer dem.

Tilmelding sker via:

ejdtykland.dk/tilmeld-nyhedsservice.aspx

EgnsINVEST
Ejendomme Tyskland

Tre kvartaler med markant stigning i om

Resultat før skat for de første tre kvartaler udgør -0,3 mio. kr. mod -1,8 mio. kr. i 2011. Årsagen til det negative resultat i indeværende år skyldes primært negative urealiserede kursreguleringer på -1,5 mio. kr. Forventningerne til årsresultatet er uændret i forhold til udmeldingerne efter første kvartal, hvilket vil sige et resultat før kurs- og værdiregulering på 2 mio. kr.

RESULTAT

Omsætningen for årets første ni måneder er steget med 70% sammenholdt med samme periode sidste år, hvilket primært skyldes tilkøb af nye ejendomme. Udgifterne til administration af selskabet er i samme periode kun steget med 57%, hvilket blandt andet er en følge af synergieffekterne ved administration af en større balance. I perioden er ejendommens dagsværdi steget med 5,0 mio. kr., hvilket svarer til en stigning på 0,7% af den samlede aktivmasse.

Kursreguleringen på selskabets renteafdækninger har i samme periode udviklet sig negativt med i alt 4,8 mio. kr., hvilket betyder, at nettoeffekten af reguleringen af selskabets investeringsaktiver og gæld kun udgør 0,2 mio. kr.

Selskabets finansielle omkostninger er steget til 13,5 mio. kr., hvilket kan forklares ved opsplitning i følgende komponenter:

Renteudgifter m.v. i forbindelse med overtagelse af datterselskab:	1,1 mio. kr.*
Urealiserede kursreguleringer	1,5 mio. kr.
Rentebetalinger i forbindelse med renteafdækninger	1,7 mio. kr.
Mellemløstfinansiering af ejendomskøb	0,5 mio. kr.*
I alt	4,8 mio. kr.

*Engangsomkostninger. Betalinger i forbindelse med renteafdækninger er til fastlåsning af renten til henholdsvis 2014, 2016 og 2018.

Øvrige renter på 8,7 mio. kr. for 2012 er sammenlignelig med selskabets rentebyrde i 2011 på 4,8 mio. kr., hvilket dermed matcher udviklingen i balancen og omsætningen.

BØRSKURS OG INDRE VÆRDI

Selskabets kurs på First North er steget fra 71 til 74 – en stigning på 4,2%. Aktiens omsætning har været på 14,1 mio. kr. mod 16,4 mio. kr. i samme periode sidste år. Selskabets indre værdi er steget fra 85,26 til 99,52, svarende til en stigning på 16,7%.

RENOVERINGSPROJEKTER

Byggeprojekterne på to af selskabets ejendomme er netop afsluttet, og de renoverede lejemål er i gang med at blive udlejet. Lejeniveauet er fra lejlighed til lejlighed enten som forventet eller bedre end budgetteret ved projekternes opstart. Med afslutning af disse to projekter har selskabet dermed udnyttet 838 kvadratmeter af de i alt 4.680 kvadratmeter byggeretter, som selskabet har til rådighed.

De to ejendomme er netop blevet vurderet sammen med 13 af selskabets øvrige ejendomme. Vurderingerne vil danne grundlag for, hvor stor en andel af finansieringen, der kan dækkes af realkreditlån. Med hjemtagelse af realkreditlånene vil selskabet kunne indfri byggefinansieringerne samt nedbringe bankfinansieringen.

Der forventes opstart af de næste to byggeprojekter inden udgangen af november. Disse to projekter vil primært være etablering af taglejligheder og evt. opsætning af elevatorer. Projekterne forventes afsluttet medio 2013.

Vidste du at:

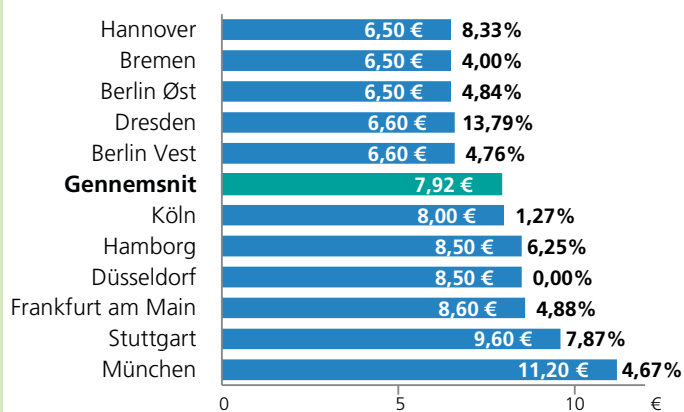
- Berlins areal er ni gange større end Paris'.
- Berlin kan prale af 15.910.000 mio. overnatninger årligt og indtager således en tredje plads over de mest populære byer i Europa efter London og Paris.
- Berlin er den grønneste metropol i Tyskland. 30% af byen består af parker, skove og vand.
- Berlin har mere end 180 km sejlbare vandveje.
- Berlin er den mest multikulturelle by i Tyskland. Mere end 180 forskellige nationaliteter er repræsenteret i byen.
- Berlin havde i 1942 det højeste antal indbyggere nogensinde, nemlig 4.478.102 mennesker. I dag bor der mere end 3.500.000 mennesker i byen og indbyggertallet er stærkt stigende.

omsætning og aktivmasse

Top 10 huslejeniveau tyske byer

Leje i euro pr.m² samt ændring i % i forhold til sidste år.

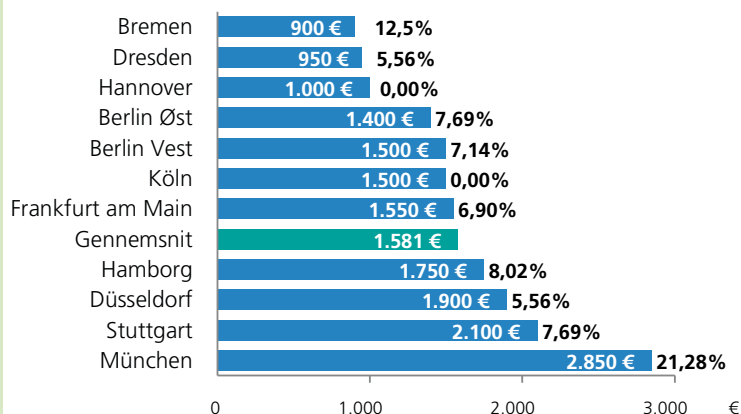
DER ER POTENTIALE I BERLIN

Huslejeniveauet i Berlin er fortsat lavt sammenlignet med andre store byer i Tyskland. Som det fremgår af figuren er lejeniveauet i gennemsnit 6,60 euro pr. kvadratmeter pr. måned, mod et gennemsnit for de 10 største byer på 7,91 euro. Den gennemsnitlige lejestigning for det seneste år har i Berlin været 4,76%, og intet tyder på, at lejeniveauet i de kommende år vil være lavere. Selskabet har dermed et stort potentiale, da et stigende lejeniveau vil have en afsmittende effekt på ejendommens værdier.

Man kan ligeledes se, at der er potentiale på ejendomsmarkedet i Berlin ved at kigge på udviklingen i ejerlejlighedspriserne. Den gennemsnitlige pris pr. kvadratmeter er i Berlin 1.500 euro og væksten har det seneste år været 7,14%. Den gennemsnitlige kvadratmeterpris i de 10 største byer i Tyskland er 1.581 euro, hvor München er den absolutte højdespringer med 2.850 euro. Det forventes, at der fortsat vil være et markant pres på ejerlejlighedsmarkedet, da der fortsat er en stor nettotilflytning til Berlin, hvilket sammenholdt med en generelt stigende købekraft giver potentiale for stigende priser på markedet for ejerlejligheder. ■

Top 10 ejerlejligheder tyske byer

Husleje i euro pr.m² samt ændring i % i forhold til sidste år.

PORTEFØJLEMANGER
Lars Blaabjerg Christensen

NYE REJSEGUIDER OM BERLIN

vide verden - berlin

En ny og anderledes historie- og kulturguide om berlin

Når de obligatoriske seværdigheder i Berlin er besøgt, opstår der nogle gange et ønske om at, komme et spadestik dybere i byens historie, også selvom besøget blot er af feriemæssig karakter. Det ønske kan, på en nem og handy måde, opfyldes med den nye kulturguide "Berlin" fra serien "Vide Verden".

Det er en anderledes kulturguide til Berlin og dens turbulente historie, fortalt af 12 forskellige forfattere og udgivet i slags "novelle" form. De forskellige afsnit i bogen omhandler bl.a. emner som: Erindringsbyen, spionerne, DDR, currywurst, kejserne, natten i Berlin m.m.

Bogen giver læserne en dybere indsigt i metropolen, der bag sin status som Europas mest populære hovedstad, har været centrum for globale skæbnestunder, krigsherres triumfer samt 28 års fysisk splittelse mellem to stormagter.

Kr. 249,- Århus Universitetsforlag, 2012

Ella Bellas eventyr: Berlin

Sjov og nyttig rejseguide for børn og deres familier

Berlin er også et særdeles velegnet rejsemål for børnefamilier, og nu er der udkommet en rejseguide til Berlin som specielt møder børn i øjenhøjde. Med udgangspunkt i fortællingen om Ella Bella og hendes familie, der tager til Berlin, giver bogen mange bud på, hvad børnefamilier kan nyde i byen. Det er gode råd fx om børnevenlige seværdigheder, legepladser og de, for danske børn, så "ukendte" sporvogne.

Det hele er fortalt og formidlet i et direkte sprog til børn, så de både kan forberede sig, inden turen eller på turen derved. Guiden kan også købes som e-bog, der nemt kan medbringes undervejs, så alle oplysninger hele tiden er lige ved hånden. Guiden er den første i en serie. Næste børneguide bliver om London.

Kr. 249,-/99,- kr. Forlaget Bolden, 2012

